

VoCTest Merkezlerinin Sürdürülebilirliğinin Sağlanması

Antalya, 29 – 30 Nisan 2013

Seminer Raporu

GENEL BİLGİ

Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları/VocTest Merkezleri Türkiye'deki yeterlilikler sistemi reformlarında önemli bir unsurdur. VocTest Merkezleri'nin temel görevi, adayları belgelendirmeye yönelik olarak ulusal mesleki yeterlilikler doğrultusunda değerlendirmektir. Dolayısıyla Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları/VocTest Merkezleri Ulusal Yeterlilikler Sisteminin başarısı için kritik öneme sahiptir.

VocTest Merkezleri ekonomik sektörlerle bağlantılı ve uygulamaya yönelik özel kuruluşlardır. Merkezler, sektörlerini temsil etmek ve firmalarla yakın temas içinde bulunmak zorundadırlar. Merkezlerin temsil ettikleri sektör için kalite güvencesini sağlama, belgelendirme ve personeli iyileştirmeye yönelik net hedefleri olmak zorundadır. VocTest Merkezleri ancak değerlendirme için standartlara, faaliyetleri için prosedürlere ve yetkin bir kadroya sahip olduklarında ve akreditasyon ve yetkilendirme için yasal gereklilikleri karşıladıklarında etkin hale gelebilirler. 2006 tarihli 5544 sayılı kanun ve 2011 tarihli 665 sayılı kanun hükmünde kararnameye göre, VoCTest Merkezleri TÜRKAK tarafından akredite olmak ve Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yetkilendirilmek zorundadır. Geçen yıl ilk VoCTest Merkezi faaliyete geçmiştir. Böylece tüm VoCTest Merkezleri arasında deneyim aktarımı mümkün olabilecektir.

Bu seminer hibe programının son aylarına tekabül etmiştir. Geçen seneki seminerin sonuçları ve VoCTest Merkezleri'nin deneyimlerini göz önünde bulundurarak, bu seminer ilk VoCTest Merkezleri'nin sürdürülebilirliğinin nasıl sağlanabileceği, yeni VoCTest Merkezlerinin kurulmasının nasıl daha etkin şekilde desteklenebileceği ve VoCTest Merkezlerinin birbirlerine karşılıklı ve etkin şekilde destek vermesini sağlayacak VoCTest Merkezleri ağına nasıl oluşturabileceğini tartışmak amacıyla düzenlenmiştir.

Etkinlikten önce seminerin amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir

- İşletme Kılavuzu'na göre sağlanan ilerlemeyi tartışmak
- Şimdiye kadar sağlanan deneyimi gözden geçirmek, iyi deneyimleri paylaşmak, sorunları tespit etmek ve irdelemek
- Akreditasyon ve yetkilendirme prosedürleri ile ilgili tecrübeleri değerlendirmek
- VocTest Merkezlerinin faaliyetleri ile ilgili konularda bilgi almak ve muhtemel sürdürülebilir iş modellerini ele almak
- VocTest Merkezleri arasındaki karşılıklı desteği sağlamak için fırsatları araştırmak
- VocTest Merkezleri ağını desteklemek ve gelişmesini sağlamak

Bütçe kısıtlarından ötürü tüm VocTest Merkezleri seminere davet edilememiş ve faaliyetlerinde en fazla gelişme gösterenlere odaklanılmıştır. 26 VocTest Merkezi'nden 25'inin akreditasyon beklediği göz önünde bulundurulduğunda (bu durum hibe programının beklentilerin çok üzerinde bir başarı olarak nitelendirilmektedir), tüm VocTest Merkezlerinin seminerde temsil edilmiş olmasının daha uygun olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla geriye bakıldığında seminere katılımı ilgili hatalı bir karar alınmış olduğu fark edilmiştir.

Seminerin ana çıktılarına genel bakış

VoCTest Merkezi Derneğine yönelik verimli bir seminer

Seminer, VocTest Merkezleri, MYK, TÜRKAK, Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın AB Koordinasyon Birimi, AB Delegasyonu ve ETF'den tüm paydaşların deneyimlerini paylaşmalarına ve sorunlarını dile getirmelerine katkı sağlaması açısından çok faydalı olmuştur.

Etkinliğin çok yapıcı ve somut çıktıları bulunmaktadır:

1. MYK ve UYEP geçen yılki etkinlikten sonra oluşturdukları İşletme Kılavuzu'nu sunmuştur. Kılavuzun bir kopyası, etkinlikte gerçekleştirilen tüm sunumlarla birlikte ETF'nin web sayfasında yayınlanmıştır. MYK ve UYEP, İşletme Kılavuzu'nun daha da iyileştirilmesi için tüm VocTest Merkezleri'ni Kılavuzu incelemeye ve görüşlerini bildirmeye davet etmiştir.
2. MYK ve TÜRKAK, mükerrer konuları minimize etmeye ve VocTest Merkezleri'nin raporlama yüklerini hafifletmeye yönelik olarak dış kalite güvencesi süreçlerini düzene sokabilmek için bir araya gelip görüşmek üzere anlaşmıştır.
3. Seminerin en fazla ümit veren çıktısı, VocTest Merkezleri'nin dernekleşmeye yönelik olarak gösterdikleri ortak girişimdir. Seminerde, 31 Mayıs 2013'te Ankara'da toplanmak üzere bir çalışma grubu oluşturulmuştur. VocTest Merkezleri Derneği, seminerde bulunmayanlar da dahil olmak üzere katılmak isteyen tüm VocTest Merkezleri'ni kapsayacaktır. Dernek, VocTest Merkezleri'nin menfaatlerini ve kaygılarını dile getirecek, ortak sesi olacaktır.

VocTest Merkezleri arasında bilgi paylaşımını sağlamak için en kısa zamanda bir elektronik platformun devreye sokulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

4. AB, bu hibe programı bittikten sonra da VocTest Merkezlerini desteklemeye devam edeceğini taahhüt etmektedir. VocTest Merkezleri ağı genişlemek zorundadır ve mevcut VocTest Merkezleri sürdürülebilir hale getirilmelidir. AB destek programlarını koordine eden Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB Koordinasyon Birimi, VocTest Merkezleri Derneği'ni Hayat Boyu Öğrenmenin Geliştirilmesi Projesi hibe programı vasıtasıyla desteklemek için şimdiden fırsatlar bulunduğunu teyit etmiştir.

Görüşmelere genel bakış

Giriş

Fırsatlar, beklentiler...ve ayrıca VocTest Merkezleri için zorluklar

Mustafa Balcı ve Virve Vimpari (AB Delegasyonu) semineri açmış ve amaçlarının geleceğe dair hedefleri müşterek olarak belirlemek ve sıkıntıları toplu olarak ele almak şeklinde açıklamıştır. Seminerde ana amaç daha fazla yetişkinin MYK belgesini almasını sağlamaya ve VocTest Merkezleri arasındaki ilişkileri güçlendirmeye yönelik olarak Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sistemi'nin performansının nasıl iyileştirebileceği konusunda görüş oluşturmak ve MYK, TÜRKAK ve VocTest Merkezleri arasındaki işbirliğinin nasıl geliştirebileceğini tartışmak olarak belirlenmiştir. VocTest Merkezleri'nin faaliyetlerin çığır açıcı olarak nitelendirilmiş ve fazlasıyla takdir edilmiştir. AB, VocTest Merkezleri'nin kurulması için 12 Milyon Avro sağlamıştır. Çoğu yararlanıcının, Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sistemi içinde resmi akredite ve yetki verilmiş bir belgelendirme kuruluşu oluşturmakta olduğunu öğrenmek umut vericidir. Fonlanan 26 VocTest Merkezi'nden 8'i TÜRKAK tarafından akredite edilmiş ve MYK tarafından yetkilendirilmiş; çoğu da akredite olmak için başvurmuştur. Türk sanayiindeki çalışanları vasıflandırmayı amaçlayan Ulusal Mesleki Yeterlilikler Sistemi'nin başarısı, özel sektörün kararlılığına bağlı olup AB tarafından da kritik olarak değerlendirilmekte ve desteklenmektedir. Özel sektörün sürece aktif şekilde dahil olmaması durumunda ilerleme sağlamak mümkün değildir.

Rosita Van Meel, hayat boyu öğrenimin Türkiye'nin geleceği ve sosyal kalkınması için sahip olduğu kritik önemi vurgulamıştır. Bu bağlamda yaygın eğitim ve serbest öğrenmenin tanınabilmesi için Türkiye'nin belgelendirmeye yönelik standart prosedürlere sahip olması gerekmektedir. Türkiye bu yolda devam ederse, serbest öğrenmenin tanınmasında lider ülke konumuna gelebilir. Ancak, uygulamayla ilgili halen sorunlar vardır.

Yükseköğretim Kurumu'ndan profesör Durmuş Günay, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) tecrübelerini paylaşmış ve bireysel bazda kayda değer bir ilerleme sağlanamadığından bahsetmiştir. Bu nedenle TYYÇ'nin sonuçları konusunda bilgilendirme çalışması yapmanın hayat boyu öğrenme için gerekli olduğunun üzerinde durmuştur. Kişilerin çalışırken kullandıkları becerilere bakıldığında, ortalama %30'unun örgün eğitim yoluyla kazanıldığı, %70'inin ise serbest öğrenme yoluyla elde edildiği görülmektedir. VocTest Merkezleri kurulacak sağlam bir sistemin parçası olmalı ve kişilerin becerilerini tanımalıdır. Fakat şimdiye kadar mesleki yeterlilik sistemi işgücü üzerinde kayda değer bir etki sağlayamamıştır. Sistemin kişilere sağladığı katma değerinin daha net ve görünür hale gelmesi gerekmektedir; aksi takdirde bu girişim sadece deneysel ve teorik bazda kalacaktır.

Yasal yükümlülükleri karşılamak

Seminerin ilk bölümü TÜRKAK akreditasyon sürecine ve MYK ile UYEP tarafından hazırlanan VocTest Merkezleri için İşletme Kılavuzu'na dair sunumlarla başlamıştır.

TÜRKAK Akreditasyon Prosedürleri

Doğan Yıldız, ISO-17024 akreditasyon sürecine ilişkin TÜRKAK'ın deneyimlerini sunmuştur. Akreditasyon, Uygunluk Değerlendirme Kuruluşlarının ulusal ve uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre faaliyet gösterdiğinin ilgili otorite tarafından onaylanmasıdır. TÜRKAK'ın yaklaşık 20 yıllık akreditasyon deneyimi bulunmaktadır ve laboratuvarlar, belgelendirme kuruluşları ve muayene kuruluşlarını denetlemektedir. TÜRKAK, ulusal akreditasyon kuruluşlarının uluslararası birliğinin bir parçasıdır. Her ülkede ISO belgesi vermeye yetkili tek bir akreditasyon kuruluşu bulunmaktadır. Türkiye'de bu kuruluş TÜRKAK'tır. TÜRKAK'ın bağımsızlığını güçlendirmek için, kuruluş artık Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı değildir, ancak AB Bakanlığı'na raporlamaktadır. TÜRKAK, VocTest Merkezleri'ne uyguladığı prosedürlere kendisi de tabi olduğu için bu durum TÜRKAK'ın Avrupa Akreditasyon Kuruluşu tarafından denetlenmesinin bir sonucudur. AB yasalarına göre, Türk kuruluşları diğer ulusal kuruluşlara da akreditasyon için başvurabilirler. Her bir akreditasyon süreci başvuru, denetim, karar verme ve izleme aşamalarından oluşmaktadır. ISO 17024 standardı, ISO tarafından belirlenen ve esnek olmayan uluslararası bir yasadır. TÜRKAK, akreditasyon gerekliliklerinin kendisince uyarlanmış versiyonunu kullanamaz; bu gereklilikler uluslararası akreditasyon almak için uygulanması gereken bir pakettir. ISO 17024'ün maddeleri akreditasyon sürecinde TÜRKAK tarafından detaylıca uygulanmaktadır. Belgelendirme kuruluşu karardan sorumludur. Akreditasyon süreci, her VocTest Merkezi'nde bulunan iç kalite güvencesi prosedürleri üzerine inşa edilmiştir.

Başvuru sürecinde VocTest Merkezleri bilgi sağlar ve yasal başvuru gönderilmeden önce ön görüşme gerçekleştirilir. Tüm alınan bilgiler TÜRKAK'ın sistemine yüklenir ve tüm veriler başvuru sürecine dahil olan herkesin bilgisine açıktır.

Bir baş denetçi ve yeterli teknik deneyime sahip olan denetçiler saha denetiminden sorumlu olan denetim komitesini oluştururlar. Saha ziyaretleri bir başlangıç toplantısı ile başlar. ISO 17024'ün tüm maddeleri detaylıca gözden geçirilir. VocTest Merkezi'nin personeli ile mülakatlar gerçekleştirilir. Saha denetimi sırasında, kalite sistemi ve teknik içerik denetlenir. Kapanış toplantısında denetim birlikte değerlendirilir ve bulgular paylaşılır. Komite, denetime tabi olan tüm kriterleri puanlandırır ve 2'den düşük puan alan kriterler üzerinde çalışılmasının gerektiği belirtilir. Kriterlere uyumsuzluklar Denetim Komitesi ve VocTest Merkezi tarafından ortaklaşa imza altına alınır. Başvuru yapan VocTest Merkezi'nin uyumsuzlukları düzeltmek için 3 aylık süresi vardır. Ortak karşılaşılan problemlere çoğunlukla soru bankasında değinilmiştir. Çoğunlukla TÜRKAK, bu soruların VocTest Merkezi program komitesi tarafından daha önce gözden geçirilmemiş olduğunu fark etmiştir. VocTest Merkezleri tarafından yöneltilen bazı sorular da doğru seviyede değildir.

Akreditasyon 4 yıllığına verilir ve her sene denetim uygulanır. 4 yılın sonunda yeniden belgelendirme prosedürleri gerçekleştirilir. Yıllık denetimlerde standartlara uygunluk konusunda sınav yapılır. İlgili senedeki deneyim değerlendirilir ve adaylar izlenir. Yüksek başarı oranları yakalanmaya çalışılır.

Seminer sonunda TÜRKAK 26 VocTest Merkezi'nden 25'inin akreditasyon almak için başvurduğunu belirtmiştir. Akreditasyon sürecini hızlandırmak için bazı VocTest Merkezleri akreditasyon prosedürlerine başlamadan önce MYK'dan ön-yetkilendirme almamıştır. 1 Mayıs 2013 itibariyle ISO 17024 standardının güncellenmiş versiyonu 10 ek madde ile yürürlüğe girecektir.

İşletme Kılavuzu Sunumu

Mart 2012'deki ETF çalıştayının akabinde, VocTest Merkezleri için bir İşletme Kılavuzu hazırlanması fikri ortaya çıkmıştır. UYEP'ten Donald Paterson, seminerde kılavuzu tanıtmıştır. Kılavuz, Ulusal Mesleki Yeterlilik (UMY) sınav merkezleri olan VOC-TEST Merkezlerine günlük faaliyetlerinde destek vermek üzere hazırlanmıştır. Kılavuzda, VOC-TEST Merkezlerinin ana faaliyet alanlarının tamamına ilişkin detaylı bilgiler bulunmakta ve başarılı olan adaylar için UMY belgesi vermek üzere MYK ile çalışmanın gereklilikleri açıklanmaktadır.

Diğer Avrupa projeleriyle ortak çalışmanın ürünü olan ilgili terminolojiye ilişkin bir sözlük Kılavuz'a eklenmiştir. Sözlük yeni Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi ile ilgili çok sayıda yeni kavramın aynı şekilde anlaşılması sağlayacaktır. Kılavuz bunların yanı sıra sınav, kalite güvence ve belgelendirme konularını kapsayan tüm MYK rehber dokümanlarının son versiyonlarını da içermektedir.

Kılavuz 11 bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm VocTest Merkezleri'nin rolü, yapısı ve faaliyetleri, TÜRKAK akreditasyon süreci de dahil olmak üzere TÜRKAK ve MYK ile ne şekilde işbirliği yapmalarının gerektiği konularını açıklamaktadır.

İkinci bölüm kalite güvence prensiplerine ayrılmıştır ve geçerli kılma süreci, MYK yetkilendirme süreci, VocTest Merkezleri tarafından iç doğrulama ile MYK tarafında dış doğrulama, denetleme ve izleme süreçlerini kapsamaktadır. Ayrıca MYK'nın ziyaretleri ve desteğinin ne şekilde olması gerektiği ile VocTest Merkezleri'nin ne tür politikalara sahip olması gerektiğine de açıklık getirmektedir. Kalite güvencesi, değerlendirme, personel gelişimi ve hangi becerilerin daha da iyileştirilmesi gerektiği gibi bir çok politika alt başlığı için kılavuzda örnekler yer almaktadır.

Geçeri Kılma Rehberi, Yetkilendirme Kriterleri, Değerlendirme Rehberi, Değerlendirmeye/Sınava İtirazlar Rehberi, İç Doğrulama Rehberi, Dış Doğrulama Rehberi ve Belgelendirme Rehberi'ni kapsayan MYK rehberinin güncel versiyonları 4. ve 10. bölümler arasında yer almaktadır. Belgelendirme Rehberi henüz tamamen hazır değildir.

Çoğu merkez için, başarısız başvuruların ne şekilde yönetilmesi gerektiği ve itiraz komitesinde yetkin kişilerin yer almasının nasıl sağlanacağı önemli hususlardır.

Kılavuz'un planlanan son bölümü kalite denetim süreci üzerinedir ve halen bu konuda görüşmeler sürmektedir.

İşletme Kılavuzu'nun elektronik kopyası ETF ve MYK web sitelerinde mevcuttur. Kılavuzdaki güncellemelerin olabildiğinde çabuk dahil edilebilmesi için basılı kopyalarının dosyalarda sayfaları takılıp çıkarılabilecek şekilde ciltlenmeden tutulması önerilmektedir. Seminer sırasında tüm katılımcılara kılavuzun elektronik kopyası USB içinde dağıtılmıştır.

Kılavuz halen geliştirilme aşamasında olduğu için, içerik ve yapısına ilişkin her türlü yoruma açıktır. Lütfen yorumlarınızı MYK'ya bildirin.

GÖRÜŞMELER

Sunumlardan sonraki tartışmalar, diğer ülkelerdeki ISO-17024 standardının kullanımına odaklanmıştır. Bu standardın özellikle regüle edilmiş mesleklerin değerlendirilmesinde kullanıldığı, Türkiye’de olduğu gibi düzenli değerlendirme ve belgelendirme süreçlerinde kullanılmadığı açıklanmıştır. Dolayısıyla, Türkiye’de tüm belgelendirme kuruluşlarının bu standarda göre akredite olması zorunluluğu, Avrupa Birliği’ndeki uygulamaya göre daha ağırdır.

Standart, belgelendirme kuruluşunun alt yüklenici kullanması konusundaki sınırlamaları net şekilde ifade etmesi, Türkiye’deki VocTest Merkezleri’nin değerlendirmeden sorumlu oldukları halde belgelendirmede MYK’yı kullanmaları uygulaması ile çelişmektedir. Öte yandan, bir çok belgelendirme kuruluşunun kendi belgelerini dağıtması yerine MYK belgesinin tek olması, kişiler ulusal yeterlilik aldıkları için belgelerin tanınırlığını ve değerini artırmaktadır. Mesleki yeterlilik sistemi, ülke çapında tutarlılık ve kalite sağlamak için oluşturulan standartlar sistemini koordine etmek ve düzenlemek için devreye sokulmuştur.

Çoğu VocTest Merkezi mevcutta TÜRKAK ve MYK’nın dahil olduğu iki ayrı kalite güvence sürecinin varlığının iş yüklerini, özellikle de raporlama yükümlülüklerini artırmasından şikayetçidir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın hayat boyu eğitim merkezleri vasıtasıyla geçerli kılma prosedürlerini devreye almasıyla, bazı VocTest Merkezleri, kişilerin belge almak için doğrudan bu en basit yolu seçeceklerinden endişe duymuştur.

İşin aslı VocTest Merkezleri Türkiye’de sivil toplu kuruluşu değil özel/kar amacı güden kuruluşlar olmak zorundadır. Türkiye’de kanun gereği bu kuruluşlar ticari işletme olmak zorundadır. Bu kural TÜRKAK tarafından yürürlüğe konmadığı gibi ISO 17024 standardının da bir gereği değildir.

AB’nin ticari kuruluşlara hibe sağlayamaması, VocTest Merkezlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için ihtiyaç duyulan ek AB desteğinin uygulanabilirliği etkilemektedir.

İKİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

Yasal yükümlülüklerden sonra, var olan VocTest Merkezlerinin ilk deneyimleri paylaşılmıştır. TÜRKAK akreditasyonu ve MYK yetkilendirmesi almayı başarmış kuruluşlar arasından ikisi, örnek olarak seçilmiştir.

- *İZODER*

İZODER’den Hüseyin Onbaşıoğlu, Yalıtım Sektöründe Yeterliliğe Dayalı Belgelendirme (QBECTIS) projesini tanıtmıştır. Yalıtım ürün ve süreçlerinin akreditasyonunda halihazırda sahip olunan tecrübe, yalıtım sektöründe uygunluk değerlendirmesinin yeni ve gerekli bir adım olarak devreye sokulmasını kolaylaştırmıştır. Onbaşıoğlu’na göre, yalıtımda kalite üç faktöre bağlıdır: Sertifikalı malzeme, belgelendirilmiş personel ile piyasa gözetimi ve denetimi. İZODER’in amacı, kaliteli yalıtım için yalıtım alanında çalışan profesyonellerin belgelendirilmesini teşvik etmektir.

Proje, VocTest Merkezi’nin faaliyete başlamasından önce çeşitli adımlardan geçmiştir. Bu adımlar ve zaman çizelgesi aşağıdaki gibidir:

1. Yalıtımın dört dalı ile ilgili mevcut bulunan meslek standartlarına dayalı mesleki yeterliliklerin hazırlanması ve MYK tarafından onaylanarak yayınlanması. (30 Mayıs 2012)

2. Yeterliliklere dayalı test ve değerlendirme araçlarının hazırlanması, soru bankasının oluşturulması. (Mart 2012)
3. Merkezi bilgi işlem sistemi kurulup teorik sınavların network üzerinden bilgisayar aracılığıyla yapılmasına olanak verecek yazılım geliştirilmesi. (Ağustos 2012)
4. Pratik Sınav Merkezinde kullanılacak sınav modüllerinin üretimi için ihalenin yapılması. (Ağustos 2012 – Kasım 2012)
5. MYK yetkilendirme ön başvurusunun yapılması. (12 Kasım 2012)
6. MYK ile protokol imzalanması. (04 Aralık 2012)
7. ISO-17024 kalite yönetim sistemine dayalı akreditasyon için TÜRKAK'a başvuru yapılması. (07 Aralık 2012)
8. ISO-17024 kalite yönetim sistemine dayalı akreditasyon için TÜRKAK'a başvuru yapılması. (14 Ocak 2013)
9. Yetkilendirme amacıyla MYK'ya başvuru yapılması. (16 Ocak 2013)
10. MYK yetkilendirmesi. (Mart 2013)

Onbaşıoğlu, Avrupa Birliği ve Türkiye mevzuatları arasında belirgin zıtlıklar olmasından dolayı bir VocTest Merkezi projesi yürütmenin kolay olmadığını ifade etmiştir. Projenin uygulanması esnasında karşılaşılan başlıca sorunlar olarak, ihale sürecinin organizasyonu, zeyilname sürecinin zaman kaybına neden olması ve oldukça yüzeysel içeriğe sahip olmasına rağmen hazırlaması zaman isteyen iki aylık izleme raporlarını belirtmiştir.

Bu tür projeler, proje ekibinin dışında, tüm teşkilatın desteği ve uyumlu çalışmasını gerektirmektedir. Proje teklifinde zaman çizelgesinin yanı sıra, detaylı bir eylem planı da geliştirmek önem arz etmektedir. Aynı hedeflere yönelik çalışan kuruluşların işbirliği, daha yüksek başarılar getirebilecektir. İZODER'in, yakın gelecekte yalıtım sektöründe Merkezin tanıtımına devam edeceği; İZODER üyelerinin ve diğer uzman uygulayıcıların mesleki yeterlilik belgesi alma konusunda teşvik edileceği ifade edilmiştir. Ayrıca, yalıtım ustası yeterlilik belgesinin Yalıtım Kredi Sistemi'ne dahil edilmesinin sağlanacağı belirtilmiştir.

Çıkarılan dersler ve öneriler

VocTest Merkezlerinin tek başlarına olmak yerine bir arada daha etkin bir şekilde çözüm üretebilecekleri birçok konu vardır. Bu sebeple İZODER'den yetkililer bilgi ve tecrübe paylaşımını destekleyecek ve tüm VocTest Merkezlerinin çıkarlarını gözetecek bir VocTest Merkezleri Birliği'nin kurulmasını önermişlerdir. Onbaşıoğlu'na göre, VocTest Merkezleri denizdeki gemiler gibidir; bazıları batar bazıları ise yüzer, ancak aralarında iyi bir iletişim sistemi kuramazlarsa doğaya yenik düşerler. Mevcut mevzuat gereğinden fazla karmaşıktır ve İZODER'e göre MYK ile mevzuat üzerinde yapılacak ortak bir çalışma ile VocTest Merkezleri'nin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Kurumların VocTest Merkezleri kurmalarını teşvik etmek amacıyla, hibe faydalanıcılarına mevzuat konusunda bazı ayrıcalıkların sağlanması gerekmektedir. Alışılmadık bir konu olarak görülmekte olan mesleki sorumluluk ve yükümlülük sigortası konusunda da bir çalışma başlatılmalıdır.

- **HAK-İŞ**

İkinci örnek, HAK-İŞ'ten Şahin Serim tarafından sunulmuştur. HAK-İŞ, hayat boyu öğrenmeyi desteklemek ve özellikle de becerisi ve yeterliliği kanıtlanmış işgücünü oluşturmak amacıyla bir VocTest Merkezi kurmaya karar vermiştir.

VocTest Merkezi, metal sektöründe şu yeterlilikleri kapsamaktadır: Refrakterci (Seviye3-4), Frezeci (Seviye 3-4), Hidrolik-Pnömatikçi (Seviye 4-5), Çelik Kaynakçı (Seviye 3) ve Makina Bakımcısı (Seviye 3-4). Bunların birçoğu, ciddi sağlık ve güvenlik tehditlerini içermekte, dolayısıyla diğer ülkelerde genellikle kanunlarla düzenlenmiş meslekler arasında yer almaktadır. Bu da, İSO şartlarının bu meslekler için gerekliliğini açıklamaktadır.

Sınav ve Belgelendirme Merkezinin kurulması aşamasında, HAK-İŞ Konfederasyonu Genel Kurulu karar alarak tüzük değişikliği yapmıştır. Akreditasyon kriterlerini sağlayabilmek için iktisadi bir işletme (HAK-İŞ MEYEB) kurulmuştur. Çalışma usul ve esasları oluşturulmuş; Ankara Ticaret Odası'na sicil kaydı yapılmıştır.

Akreditasyon ve yetkilendirme süreci, yukarıda verilen İZODER'in izlediği sürece benzerlik göstermektedir: MYK ile Ulusal Yeterlilik Hazırlama Protokolü 18.01.2012'de imzalanmıştır. Kapsamdaki meslekler için MYK yetkilendirme ön başvurusu 28.12.2012 tarihinde yapılmış, başvuru 04.01.2013 tarihinde onaylanmıştır. TÜRKAK akreditasyon başvurusu 21.11.2012'de yapılmıştır. TÜRKAK denetimi 9-10-11.01.2013 tarihlerinde gerçekleşmiştir. Uyumsuzluklara yönelik düzeltici ve önleyici faaliyetler 01.02.2013 tarihinde derhal ele alınmıştır. TÜRKAK akreditasyonu 25.02.2013 tarihinde alınmıştır.

MYK yetkilendirme başvurusu 28.02.2013 tarihinde yapılmıştır. MYK yetkilendirme denetimi 12-13.04.2013 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Uygunsuzluklara yönelik düzeltici ve önleyici faaliyetler 25.04.2013'de tamamlanmıştır.

Kapsam dahilindeki mesleklere ilişkin 1590 teorik ve performansa dayalı sorudan oluşan soru bankaları oluşturulmuştur.

Çıkarılan dersler ve öneriler

Tecrübeler, bazı yeterliliklerde sorun olduğunu göstermiştir. Bu tür sorunlar tespit edildikleri anda ilgili yeterlilikler gecikmeden revize edilmelidir. TÜRKAK ve MYK'nın daha iyi koordine olmasını gerektiren birçok alan mevcuttur. TÜRKAK ve MYK denetimleri birleştirilmelidir. Ayrıca, TÜRKAK tüm sistemin birbiriyle bütünlük arz etmesi için MYK'yı personel belgelendirme konusunda yetkilendirmelidir. Mevcut durumda, adaylar TÜRKAK ve MYK logolu iki farklı sertifika almaktadır fakat bunlar ileride birleştirilmelidir. Aynı alanda çalışan VocTest Merkezleri işbirliği içerisinde çalışmalı ve MYK bünyesinde ortak soru bankaları oluşturulmalıdır. VocTest Merkezlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yeni teşvik mekanizmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim kurumlarının akreditasyon çalışmalarında VOC-TEST Merkezlerine alternatif oluşturulmamalıdır.

TARTIŞMALAR

Sunumlar tamamlandıktan sonra, özenle hazırlanmış akreditasyon ve yetkilendirme süreçleri, izleme ve raporlama prosedürleri ile var olan sistemin gerçekte çalışıp çalışmadığı üzerine hararetli bir tartışma yaşanmıştır. Birçok VocTest Merkezi yetkilisi, sistemin dış kalite güvencesi açısından TÜRKAK ve MYK arasında daha yakın bir işbirliği görmek istediklerini dile getirmişlerdir. TÜRKAK ve MYK arasındaki ilişki ayrıca akreditasyon ve yetkilendirme süreçlerinin tek ve tutarlı bir sürece dönüştürülmesi için de gereklidir. Kamuoyunun halen daha kısıtlı ilgi göstermesinden kaynaklı olarak, VocTest Merkezlerinin karlılıkları bir yana, sürdürülebilirliklerinin sağlanması konusunda endişeler olduğu dile getirilmiştir. Mevcut VocTest Merkezleri kendi sektörlerindeki kalifiye iş gücünün artmasını arzu eden STK'lar tarafından kurulmuştur. Ayrıca, hükümet de 2023 vizyonu kapsamında bu konuyu teşvik etmenin önemini ortaya koymuştur. Çalışanların ilgi duyması için firmaların bu belgelendirmelerden bazı kazanımlarının olması gerekmektedir. Birçok VocTest Merkezi, belgelendirme piyasasına yenilerinin eklenmesine karşı değildir. Ancak, bunun adaletli bir oyun alanında gerçekleşmesi beklentisi içindedirler. Eğer ulusal sertifikalar, TÜRKAK akreditasyonu ve MYK yetkilendirmesi süreçlerinden geçme zorunlulukları olmayan hayat boyu öğrenme merkezleri

örneğinde olduğu gibi bir başka yerde daha kolay ve ucuza alınabiliyorsa, VocTest Merkezlerinin sürdürülebilirliğini baltalanabilir.

ÇALIŞMA GRUPLARI

Sunumlar ve genel oturumlar sonrasında VocTest Merkezlerinin nasıl güçlendirilebileceğini tartışmak üzere çalışma grupları oluşturulmuştur. Oluşturulan gruplardan biri iç kalite güvence süreçlerini (raportör Abdullah Özdemir, MYK), diğeri ise VocTest Merkezleri'nin genişlemesini kolaylaştırabilecek iş süreçlerini (raportör Nesli Urhan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı) ele almıştır.

İç kalite güvence süreçleri ile ilgili tecrübe paylaşımı

Çalışma grubu, VocTest Merkezleri'nin ölçme-değerlendirme ve belgelendirme prosedürlerinin denetiminde ikinci bir göz olması için devreye sokulması gereken iç doğrulama süreçlerini irdelemiştir. VocTest Merkezleri'nde, sorunları algılayıp, etkin bir şekilde çözümlenmesini sağlayacak bir kalite kültürünün geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu açıdan iç doğrulama, kolektif ve yansıtıcı bir süreç olarak değerlendirilebilir. Tüm VocTest Merkezleri'nin kendi bünyelerinde iç doğrulayıcılar bulundurmalarına ihtiyaç yoktur. MYK yetkilileri VocTest Merkezlerini ziyaret ederek iç süreçleri hakkında geri bildirimlerde bulunacaktır.

İtiraz ve şikayet prosedürleri belgelendirme süreçlerinin önemli adımlarındandır. Ancak, VocTest Merkezlerinin bu konularla ilgilenmek üzere hukukçu bulundurmaları gibi bir beklenti bulunmamaktadır. Önemli olan, hangi itirazların bir hukukçu ile çalışmayı gerektireceğine, hangilerininse VocTest Merkezleri içinden yetkin bir kişi tarafından çözülebileceğine karar vermektir.

MYK, VocTest Merkezlerinin kapalı devre televizyon (CCTV) sınavlarını denetim amaçlı video kaydı altına almasını talep etmektedir. Ancak, bazı VocTest Merkezleri MYK'ya bu tarz kayıtların aslında kişilerin sınavda başarılı olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılabileceği konusunda düşüncelerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte ETF, sınav esnasında adayları video kaydına almanın performanslarını olumsuz etkileyebileceğini ve bu uygulamanın Avrupa'daki gizlilik ve veri güvenliği mevzuatına aykırı olabileceğini belirtmiştir.

MYK, değerlendirmeden sorumlu kişilerin sınav esnasında adayları gözetmekle yükümlü olmasından dolayı sınavlarda ekran görüntülerinin kaydedilmesine ihtiyaç olmadığını teyit etmiştir.

Her bir VocTest Merkezi, kendi değerlendirme stratejisini geliştirmek durumundadır. Ancak, MYK'nın, bu konuda tutarlılığı sağlamayı amaçlayan önerileri bulunmaktadır. Bir adayın yeterliliğine karar verilmesinde kullanılacak tolerans limitleri konusunda her bir VocTest Merkezi içinde net bir mutabakata ihtiyaç vardır.

Soru bankalarının bilgiyi değerlendirmeye olan etkisi de tartışılan konular arasındadır. MYK, VocTest Merkezlerinin işlerini kolaylaştırmak için bir yazılım geliştirme düşüncesindedir.

VocTest Merkezleri nasıl geliştirilebilir?

İkinci grup, VocTest Merkezlerinin büyümelerine yardımcı olabilecek birtakım faktörleri irdelemiştir. VocTest Merkezleri arasındaki işbirliğinin artması kuşkusuz çok önemli bir faktördür ve VocTest Merkezleri Birliğinin kurulması öncelikli ihtiyaç olarak görülmektedir. Böyle bir organizasyonun

kurulması için AB hibesi talep edilebileceği düşünülmektedir. MYK tarafından yetkilendirilmiş tüm VocTest Merkezleri hem ortak bir portalın hem de tecrübe paylaşımını, ortak ilgi alanlarının temsilini ve merkezlere destek akışını sağlayacak bir birliğin kurulmasını görüşmek üzere bir araya gelmelidir.

Şu anda, yaygın ve örgün eğitimin doğrulanmasına olan talep düşüktür. Yetkinlikleri artırmak için VocTest Merkezleri kurulumunda pilot aşamanın ek kaynaklarla ve destek mekanizmalarıyla uzatılarak gelişme için sisteme zaman tanınması önem arz etmektedir. Bağımsız öğrenmeye ilişkin mevzuat Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın geliştirdiği belgelendirme yaklaşımlarının AB mevzuatı ile uyumlu olması gerekmektedir (Avrupa Parlamentosu Belgelendirmeye İlişkin Öneriler, 2012 ve Temel Prensipler, 2004).

Daha geniş bir kitleye ulaşabilmek için VocTest Merkezleri ile ilgili bir tanıtım kampanyası yapılmalıdır. Bunun içinde kamu spotları veya televizyon dizilerinde oyuncuların belgelendirme prosedürlerinden geçmesi gibi yöntemler ve araçlar sayılabilir. Belirlenen bir tarihte tüm VocTest Merkezlerinin iştirakiyle ulusal düzeyde mesleki yeterlilik sınavlarının düzenlenmesi ve iyi uygulama örneklerinin yayınlanması önerilmiştir. Ayrıca, farklı sektörlerde VocTest Merkezleri kurulmasının hedeflenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Girdiği uygulama sınavında başarısız olan adaya bir kez daha ücretsiz olarak sınava girme hakkı verilmesi merkezlerin mali durumunu olumsuz etkileyen faktörlerden biridir. Bunun, hem belgelendirme kuruluşunu hem de adayı koruyacak biçimde revize edilmesi gerekliliği ortaya konmuştur.

ÖNERİDEN EYLEME

Birçok yeni fikrin oluştuğu bu verimli tartışmaların sonrasında, çalışma grupları ve ardından yapılan genel görüş alışverişi ile birlikte önerilerin eyleme dönüştürülmesi aşamasına geçilmiştir. Tüm bu çalışmalar birbiriyle çakışan sonuçlar ortaya çıkardığından, burada genel bulgular ile sonuç ve eylemler bir araya toplanarak özetlenmiştir. Görüş alışverişleri sonucu ortaya çıkan ana fikirler; bir VocTest Merkezleri Birliği kurulması, bilgi paylaşımı için sanal bir platformun oluşturulması ve ek AB desteklerine nasıl erişilebileceğinin araştırılması olmuştur.

- *Bir VocTest Merkezleri Birliği'nin kurulması*

VocTest Merkezleri, akredite edilmiş kuruluşlarla ilgili var olan bir birliğe dahil olma fikrini tartışmış, ancak sonuç olarak kendi özel hizmet alanlarını göz önünde bulundurarak yeni ve spesifik bir oluşuma ihtiyaç duyduklarına karar vermişlerdir. STK yapılanması VocTest Merkezlerini kapsayan bir birlik için en uygun seçenek olarak değerlendirilmiştir. Bunun aynı zamanda haksız rekabetin de önüne geçmek açısından iyi olacağı düşünülmektedir. Yeni bir STK yapısı oluşturmadan önce birçok yasal konuya eğilmek gerekecektir. Beş VocTest Merkezinin yetkililerinden oluşan bir çalışma grubunun bu işe öncülük edeceği konusunda mutabakata varılmıştır. Bu grup 31 Mayıs'ta Ankara'da ASO'nun ev sahipliğinde toplanarak kuruluşun görev ve sorumluluklarını, sekreterlik, yönetim vb. dahil olmak üzere uygulamaya ilişkin hususları değerlendirecektir. Çalışma grubu, önerileri genişletecek ve detaylandıracaktır. Kararlar ise daha sonra, birliğin kuruluşu aşamasında ilgili yöneticilerce alınacaktır. Üyelik, öncelikli olarak akreditasyona başvurmuş tüm VocTest Merkezleri'ne açık olacaktır. Aynı zamanda yeni kurulacak tüm VocTest Merkezleri'ne de üyelik açık olacaktır. Bu

seminere katılmayan VocTest Merkezleri, birliğin kurulmasına dair yapılan tartışmalar konusunda ivedilikle bilgilendirilecektir – MYK tüm akredite merkezlerin otomatik olarak birliğe dahil olmaları için çağrıda bulunulmasını onaylamıştır. İlgili bakanlıklar, MYK, TÜRKAK ve AB birlikte gözlemci olacaklardır. Birliğin kurulması öncesinde piyasada söz sahibi olan ve özel sektörü temsil eden ilgili kuruluşların da görüşlerinin alınması gerekliliği ortaya konmuştur.

COLO, Sektörel Yetkinlik Kuruluşları Birliği (Sector Skills Council Alliance), FAB gibi benzer organizasyonlardan çeşitli örneklere bakılması faydalı olacaktır.

- *Bilgi paylaşımı için sanal bir platform oluşturma*

VocTest Merkezleri arasında bilgi paylaşımını sağlamak amacıyla online bir platformun en kısa zamanda hayata geçirilmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Bu platform, VocTest Merkezlerinin güncel sorunlarına çözüm bulmak ve verimliliği artırma yolları aramak üzere resmi ve gayri resmi tüm konularda görüş alış verişini kolaylaştıracaktır. Yazılım geliştirme konusunda yapılacak işbirliği de bu konular arasında yer alacaktır. Duplikasyonun önüne geçmek için sınavlarla ilgili halihazırda kullanılmakta olan yazılımlar paylaşımına sunulmalıdır. VocTest Merkezleri'nin ortak olarak hangi yazılımları geliştirebilecekleri tartışılmalıdır. Online platformun günlük iletişim ve bilgi paylaşımı için kullanılacak temel araç olması öngörülmektedir.

- *Ek AB desteği nasıl elde edilebilir?*

AB, kar amacı güden kuruluşlara destek veremez. Ancak, AB desteği prensipte VocTest Merkezleri Birliği üzerinden alınabilir. İhtiyaç duyulan hibe, halihazırda yürürlükte olan destek mekanizmalarından elde edilebilir. Birliğin kuruluşu için spesifik AB fonlarını (2015) beklemeye gerek yoktur. AB fonlarından faydalanmak isteyenler için yol gösterici bir kılavuz bulunmaktadır. Kurulacak STK'nın Hayat Boyu Öğrenme (LLL) desteği kapsamında açılan çağrılara başvurması gerekecektir. Kurulacak olan STK geçici bir oluşum olmayacağı için, AB Delegasyonu'nun bu STK'nın yapısı hakkında bilgi sahibi olması gerekecektir. ETF de VocTest Merkezleri'yle birlikte çalışmaya devam edecektir.

SONUÇLAR ve BUNLARIN TAKİBİNE YÖNELİK GÖRÜŞLER

Seminerin ikinci günündeki çalışma gruplarında oturum başkanı ve raportör olarak görev alan kişilerin, seminere katılmayanlar da dahil tüm VocTest Merkezleri'ne 31 Mayıs'ta yapılacak toplantı için çağrıda bulunacağı konusunda mutabakata varılmıştır. Etkinliğe dair ETF sonuç raporu ayrıca hazırlanarak tüm merkezlerle paylaşılacaktır. Mevcut sistemiyle öncü olduğu düşünülen Türkiye, kararlılık ve özel sektörün yeterlilikler alanındaki katılımı açısından çok iyi bir örnek teşkil etmektedir. AB'de özel sektörün temsil edildiği sıklıkla görülmemekte, bu konu ile genellikle kamu sektörü ilgilenmektedir. Hem VocTest Merkezleri, hem de MYK çok şey öğrenmiştir. Yeni gelecek olanlarla da bilgiyi paylaşmak önem arz etmektedir. Benzer yazılımlar örneğinde olduğu gibi var olan bir şeyi yeniden geliştirmeye çaba harcamadan, verimliliği artırmak için fırsatlar bulunmaktadır – karşılıklı güveni artırma ve işin içeriğine odaklanma gibi bilgi ve maliyet paylaşımı da önemlidir – bunun için ortak bir süreç izlenmelidir. Verimlilik, işbirliği ve düzen maliyetleri düşürmeye yardımcı olacaktır.

MYK (İsmail Özdoğan): Bu iki gün içinde, MYK tarafından uygulanan standartlar ve süreçlere ilişkin görüşler paylaşılmıştır. Bundan sonra, MYK duplikasyonların ortadan kaldırılması üzerine çalışmaya

başlayacaktır. VocTest Merkezleri'nden katılımcıların İşletme Kılavuzu'nun geliştirilmesine ilişkin geri bildirimleri beklenecektir.

TÜRKAK (Doğın Yıldız ve Ahmet Gözüküçük): Akreditasyon denetim demektir, standartlar sağlanmadıysa öneriler dile getirilir. TÜRKAK, MYK ile bir araya gelerek çakışın konuların nasıl en kolay şekilde ayrıştırılabileceğini tartışmaya açıktır. TÜRKAK hayat boyu öğrenmede TYYÇ'nin uygulamaya konmasından dolayı yeterliliklerini farklı alanlara taşımakta ve genişletmektedir.